

Ero-opas nuorilta vanhemmille

MANNERHEIMIN
LASTENSUOJELULIITON
Tampereen osasto

Onni löytyy arjesta.

Julkaisija

Mannerheimin Lastensuojeluliiton Tampereen osasto ry

Oppaan sisältö

Lapsi ja ero -hankkeen (2012-2014) aikana tavatut 12-18-vuotiaat nuoret, erityisesti kokemusasiantuntijanuoret

Oppaan kuvat

Kokemusasiantuntijanuoret ideoivat ja toteuttivat kuvat yhdessä Suomen Teatteriopistolta mukaan tulleiden nuorten kanssa. Teatteriopiston nuoret esiintyvät valokuviissa. Valokuvaaja Sannamari Ratilainen auttoi kuvien ideoinnissa ja toteutuksessa. Kuvissa olevat henkilöt eivät liity jutussa oleviin erotarinoihin.

Oppaan kokoaja

Lapsi ja ero -hankkeen projektityöntekijä Reetta Kalliomeri

Taitto ja paino

Hotpaino 2014

Opas löytyy myös netistä pdf-versiona

<http://tampere.mll.fi>

Mannerheimin Lastensuojeluliiton Tampereen osasto ry:llä käynnistyi vuonna 2012 kolmivuotinen Lapsi ja ero -kehittämishanke, jota Raha-automaattiyhdistys tukee. Hankkeen aikana on kehitetty uusia palveluita eroa pohtiville ja eronneille lapsiperheille sekä kerätty tietoa perheiden tuen tarpeista. Yhtenä kohderyhmänä ovat olleet vanhempiensa eron kokeneet nuoret.

Nuoria on hankkeen aikana tavattu yksilötapaamisilla, vertaisryhmätoiminnan kautta, tutor- ja tukioppilaskursseilla sekä koulu- ja nuorisotilavierailuilla. Hanke on järjestänyt myös nuorten eroauttamiseen liittyvää koulutusta ammattilaisille ja koonnut nuorten parissa toimivista ammattilaisista asiantuntijaverkoston. Verkosto on osallistunut eropalveluiden ideointiin ja kehittämiseen.

Hankkeen nuorisotyössä keskeistä on ollut nuorten kuunteleminen ja mukaan ottaminen kehittämis- ja vaikuttamistyöhön. Lähes neljäsataa 12 – 18-vuotiasta nuorta on kertonut ajatuksiaan ja kokemuksiaan vanhempien eroon liittyen kirjallisesti tai suullisesti erilaisissa yhteyksissä. Näitä kokemuksia on dokumentoitu. Hankkeen aikana on myös muodostunut pieni aktiivisesti kehittämistyöhön osallistunut kokemusasiantuntijaryhmä vanhempiensa eron kokeneista nuorista. Nuoret ovat kertoneet, että toimintaan osallistumisen taustalla on halu jakaa vertaiskokemuksia, vaikuttaa ja auttaa muita samassa elämäntilanteessa olevia nuoria.

Nuorten ajatuksia on tehty hankkeen aikana näkyväksi kirjallisen materiaalin lisäksi erilaisissa tilaisuuksissa.

Käsissäsi oleva nuorten ero-opas vanhemmille sisältää nuorten viestejä aikuisille autenttisten sitaattien ja valokuvien muodossa. Sen kautta saa vinkkejä siitä, miten eron voi hoitaa mahdollisimman hyvin. Ennen kaikkea opas on suunnattu eroa pohtiville ja eronneille vanhemmille, mutta myös ammattilaisille ja päättäjille.

Aluksi

Hienoa, että olet tarttunut tähän oppaaseen! Toivon, että mahdollisimman moni aikuinen tekee niin. Puhumme tänä päivänä paljon lapsen edusta vanhempien erotilanteesta ja kehitämme uusia lapsilähtöisiä eropalveluita. Muistammeko riittävän usein pysähtyä kuuntelemaan nuoria ja olemmeko valmiit ottamaan nuoret myös palveluiden kehittämiseen mukaan?

Olen tavannut Lapsi ja ero -hankkeen (2012-2014) aikana joukon fiksuja ja avoimia nuoria, joilla on paljon arvokasta kokemustietoa vanhempien eroista, erilaisista palveluista ja selviytymisestä. Toiset nuorista ovat kertoneet kokemuksistaan suullisesti yksilö-, vertais- ja kehittämistapaamisilla, toiset kirjallisesti esimerkiksi aihetta käsittelevien alustusten yhteydessä kouluilla, tukioppilaskursseilla tai nuorisotiloilla. Muutamat ovat halunneet kertoa kokemuksensa sähköpostikirjeenä. Olemme halunneet mahdollistaa erilaiset osallistumisen muodot, eikä sitoutumista tapaamisiin ole edellytetty. Syvempää ymmärrystä ja kosketuspintaa nuorten kokemuksiin on saatu hankkeen aikana syntyneen pienen kokemusasiantuntijaryhmän tapaamisten kautta. Kokemusasiantuntijaryhmän nuoret ovat tavanneet toisiaan eri kokoonpanoissa säännöllisesti vuosien 2013 ja 2014 aikana ja halunneet kehittää ja ideoida toimintaa aktiivisesti, yhdessä meidän kanssamme.

Idea vanhemmille suunnatun ero-oppaan teosta lähti nuorista ja heidän kokemuksistaan. Kun nuoret puhuvat siitä, mikä helpottaa tai vaikeuttaa erosta selviytymistä, nousee vanhempien toiminta ja ratkaisut keskeisenä asiana esiin. Vanhemmat ovat usein olleet meihin yhteydessä ja pohtineet, miten voisivat parhaiten olla nuoren tukena elämän muutokohdassa. Olemme huomanneet, että vanhempiin ja aikuisiin voi vaikuttaa parhaiten lasten ja nuorten autenttisten kokemusten kautta. Nuoret pukevat sanoiksi ja konkretisoivat monia sellaisia asioita, joita perheessä saattaa eron hetkellä ja sen jälkeen tapahtua huomaamattakin. Tarkoitus ei ole syyllistää vanhempia. Kukaan ei toimi elämän kriisitilanteessa ohjekirjan mukaisesti. Virheitä saa tehdä myös nuorten mielestä. Kokemuksemme mukaan nuorten kokemusten kautta vanhemmille heräävä syyllisyyden tunne on terve reaktio. Parhaimmillaan tunne avaa silmät lapsen kokemuksille ja auttaa muuttamaan omaa toimintaa lapsen parhaaksi.

Oppaan sitaatit ovat nuorten autenttisia kokemuksia ja ne on poimittu lähes neljänsadan

hankkeen aikana tavatun nuorten ajatuksista ja kokemuksista, kirjallisista sekä suullisista. Jokaisen nuoren kokemus vanhempien erosta on yksilöllinen, mutta nuorten toiveet aikuisille ovat hyvin samankaltaisia.

Oppaan sisältöä koottiin ja jäsennettiin vuoden 2013 ja 2014 aikana nuorten kanssa erilaisissa kokoonpanoissa. Kehittämistapaamisissa on vaikeiden asioiden lisäksi ollut mukana myös toivoa, iloa ja huumoria. Vertaisuus on luonut ymmärrystä omia ajatuksia kohtaan, tarjonnut lohtua ja uusia näkökulmia asioihin. Tapaamisten lisäksi olemme olleet nuorten kanssa aktiivisesti yhteyksissä myös sosiaalisen median, erityisesti Facebookin kautta.

Alkuvuodesta 2014 opas oli kuvitusta vaille valmis. Kokemusasiantuntijanuorten kanssa päätimme etsiä kuvitusta varten tunneilmaisusta kiinnostuneita nuoria. Saimme valokuvausprojektiin mukaan viisi innokasta nuorta Suomen Teatteriopistolta. Yhdessä kahden kokemusasiantuntijanuoren kanssa he ideoivat valokuvia ja esiintyvät oppaan valokuvissa. Ohjausta ja ammattitaitoa valokuvaukseen liittyvissä asioissa tarjosi valokuvaaja Sannamari Ratilainen. Nuoret toimivat itse kuvaajina.

Lämmin kiitos tästä oppaasta kuuluu kaikille kokemuksiaan ja ajatuksiaan eri tavoin jakaneille nuorille. Erityinen kiitos kokemusasiantuntijaryhmän toiminnassa aktiivisesti mukana olleille nuorille, jotka ovat antaneet paljon panostaan muiden samassa elämäntilanteessa olevien nuorten auttamiseksi. Kiitos myös heittäytymisestä Suomen teatteriopiston nuorille sekä valokuvaaja Sannamari Ratilaiselle, joka on tarjonnut ohjausta ja ideoita kuvaamiseen.

Oppaan keskeinen viesti tiivistyy hyvin erään nuoren sanoissa: Vanhempien kohtelias käytös ja kiinnostus nuoreen auttaa selviytymään erosta. Lapsi ja ero -hankkeen aikana syntyneiden kokemusten pohjalta on helppo todeta, että vanhemmilla on suuri valta ja vastuu myös nuoren elämässä. Työntekijänä olen oppinut nuorilta paljon myös kohtaamisen kulmakivistä: tehdasmaisuus pitää unohtaa, yksilöllisyys ottaa huomioon ja pelkkä vilpittön läsnäolo voi auttaa.

Kuvat ja sitaatit puhuttelevat, koskettavat, itketävät ja saavat hymynkin huulille. Kiitos että olen saanut olla mukana matkalla – oppimassa ja vaikuttamassa.

**Lapsi ja ero –hankkeen projektityöntekijä
Reetta Kalliomeri**

”Vanhempien kohtelias käytös toisilleen ja kiinnostus nuoreen auttaa selviytymään erosta.”

“Naimisiin ei pitäis rynnätä eikä eroa toteuttaa ilman pitkää harkintaa”

Jokaisen nuoren kokemus vanhempien erosta on erilainen. Toiset nuoret kuvaavat eroa ei-toivottuna ratkaisuna tai pahimman pelon toteutumisenä. Ero voi myös yllättää ja särkeä toiveen onnellisesta perhe-elämästä.

Se oli tavallinen maanantai-ilta. Äiti ilmoitti, että ne aikoo isän kanssa erota. Mä en meinannut eka uskoa sitä todeksi, eihän ne olleet ikinä edes riidelleet, ainakaan meidän lasten nähden.

Isäni ja äitini yrittää paikata eron antamalla kolkkoita minulle. Minä haluan kuitenkin vain takaisin aikaan, jolloin olimme onnellinen perhe.

Tieto siitä, että perheeni ei tule olemaan enää koskaan, oli ja on vieläkin hyvin pelottava. Vanhempieni ero vaikutti myös lähisukulaisteni väleihin. Eron takia tuntuu, että lähisukuni suhteet on mennyt täysin uusiksi ja välillä joudun varomaan puheitani, koska en halua muistuttaa tietyistä tilanteista ym.

Ero satuttaa eikä vanhempien lohdutus siitä, ettei ero ollut lapsen vika, muuta sitä.

Vihaan elämää!

Eron jälkeinen suru kesti pitkään. Vähitellen se minun kohdallani muuttui pettymykseksi. Olen kuitenkin onnekas, että molemmat vanhempani ovat tavoitettavissa koko ajan eivätkä he asu kaukana toisistaan.

On myös nuoria, jotka kertovat eron olleen ratkaisu, joka on helpottanut elämää. Tällaisissa tapauksissa elämään ennen eroa on usein kuulunut vanhempien välisiä riitoja, huono koti-il-

mapiiri ja turvattomuutta esimerkiksi väkivallan, päihteidenkäytön tai mielenterveysongelmien vuoksi.

Se on iso helpotus, jos perheessä on ollut väkivaltaa!

Miksi vasta nyt? Toivoin että se olis tapahtunut jo paljon aiemmin.

Hyvä ero on parempi kuin huono avioliitto.

Eroja on paljon, mut riippuu syystä onko hyvä vai ei. On hyviäkin syitä: jos on väkivaltaa tai toinen on narsisti.

On se parempi nyt näin, että vanhemmat on onnellisii, eikä riitele koko aikaa.

Nuoret kuvaavat, että erosta selviytymisen kannalta on suuri merkitys sillä, miten ero hoidetaan ja elämä eron jälkeen järjestetään. Eron vaikutukset nuoren elämään välittyvätkin pitkälti vanhempien jaksamisen, toiminnan ja valintojen kautta.

Riippuu eroavatko vanhemmat sovussa vai riidoissa ja kuinka kauas muuttavat toisistaan.

Kokemuksesta voin kertoa, että riitaisa ero on hirveä nuorelle!

Tietenkin elämä jatkuu, erosta huolimatta, jos saa pitää yhteyden molempiin vanhempiin.

Oon nähnyt kuinka alhaalla ihminen voi olla ja mikä siihen johtaa. Vanhempien ero ja sitä kautta äidin tai isän menettäminen.

Nuorten ajatuksia: Miksi erota?

- jos on väkivaltaa tai päällekkäyvä kumppani
- toistuvaa valehtelua tai loukkaamista
- kolmas pyörä ja pettäminen
- ”jos toinen ei rakasta takaisin”
- ”nykyisin erotaan liian helposti”

“Kerro syyt ja pidä ajan tasalla”

Nuorten mielestä on tärkeää saada tieto eron syyistä ja siitä, mitä tapahtuu. Tieto auttaa asioiden hyväksymistä. Nuoret kertovat kokeneensa vanhempien eroratkaisun yhteydessä monenlaisia tunteita mm. hämmennystä, voimattomuutta, syyllisyyttä, avuttomuutta, häpeää ja vihan tunteita.

Silloin kun asioista ei puhuta suoraan, vaan niitä salaillaan, nuori kokee herkästi myös luottamuksen petetyksi ja sitä voi olla hankala rakentaa uudelleen.

Sen kyllä huomaa jos vanhemmat salailee jostain!

On helpompi hyväksyä valinnat kun tietää päätösten taustat.

En muista, että meille olisi koskaan kerrottu suoraan eron syytä tai sitä, että isämme muuttaa pois kotoa. Tämä jätti meidät lapset suureen epätietoisuuteen ja tilanteesta kehkeytyi yhä monimutkaisempi, kun jouduin kehrittelemään syytä omassa mielessäni.

Minusta tuntuu, että ihmiset eroavat liian helposti. Itse en vieläkään ole täysin varma, miksi vanhempani erosivat, vaikka siitä on jo 2 vuotta.

Ero pitäis käsitellä nuoren kanssa kunnolla ettei tarte pitää kysymyksiä sisällään.

Olen jäänyt miettimään minkä takia ero tuli ja olisinko itse voinut siihen vaikuttaa.

Nuorten mielestä vanhemmilla ei tarvitse heti olla kaikkeen valmiita vastauksia. Luottamus

siihen, että omaa elämää ja tulevaisuutta koskevista asioista kerrotaan, kun niistä tiedetään, auttaa omassa tunneprosessissa eteenpäin ja luo turvan tunnetta. Ajan tasalla pitäminen koskee nuorten mielestä myös vanhempien uusia ihmissuhteita. Olisi hyvä antaa aikaa sulatella erosuruja ennen uusia ihmissuhteita:

Kerran, kun tulin kotiin, se mies istui meidän keittiön pöydän ääressä. Nyökkäsin vaan ja menin huoneeseen. Mua ei huvittanut hyväksyä sitä osaksi meidän kotia.

Vanhempien pitää ottaa asiat hitaasti. Mut nuoreenkaan ei pidä olla turhan ennakkoluuloinen. Mun mielestä ei tarte heti hyväksyä vanhemman uutta toveria!

Jos eroon tai eroa edeltävään elämään liittyy paljon riitelyä ja traumaattisia kokemuksia, on tärkeää, että nuorelle haetaan ammattiapua. Parisuhteen päättyessä esimerkiksi väkivalta kumppanien välillä saattaa loppua yhteydenpidon loppumiseen, mutta lapsi saattaa joutua sen kohteeksi, joskus jäädä viestinviejän ja huolenkantajan rooliin.

Sen olis pitänyt tapahtua jo aiemmin. Äiti pääsi eroon isästä, mutta mä jäin huolehtimaan.

Vanhemman on syytä pohtia mihin rooliin nuori joutuu asettumaan. Jotkut tapaamani nuoret ovat kertoneet, että oma toiminta on käynnistännyt ero-prosessin.

Soitin poliisit kun kuulin että riita alko taas. Se oli kai viimeinen piste. Sen jälkeen ne eros.

**”Sain kuulla erosta kun isä
muutti sohvalle asumaan ja
selaili asuntoilmoituksia.
Olin vihainen.”**

“Nuori ei voi olla sovittelijana. Älä hauku toista!”

Monen nuoren mielestä on raskasta kuunnella kaksi ihan erilaista tarinaa erosta. Joskus sukulaisetkin haluavat värittää tarinoita ja valitsevat leirejä. Kuka olisi aidosti nuoren puolella? Pitäkö itsekkin valita puoli vai ryhtyä sovittelijan rooliin? Nuorten mielestä parasta olisi, jos vanhemmat olisivat ainakin asiallisia erosta puhuessaan.

Pitäs olla vähän kompromissikykyä, ei pitäis ainakaan mustamaalata toista vaikka kertois oman kantansa.

Älä puhu pahaa tai syytä toista osapuolta. Ero on ollut molempien syy. Vaikka olet eronnut toinen osapuoli on silti olemassa lapsille.

Ei tarvii valehdella, mutta voi yrittää olla asiallinen.

Aikuiset ei pysty keskenään käsittelemään asioita ja purkaa sitten asioita nuoren kautta ihan kaikenlaisten pikkuasioidenkin kautta. Sukulaiset lähtee mukaan ja valitsee leirejä ja sit on ne lapset siinä keskellä.

Stressi lisääntyy erittäin paljon. Vanhemmat riitelevät eivätkä kommunikoi. Nuoresta tulee viestinviejä.

Moni tapaamistani nuorista kertoo joutuneensa kannattelijan rooliin vanhempien erotilanteessa. Vanhempi alkaa ehkä huomaamattaan jakaa nuorelle asioita, joita nuoren ei kuuluisi joutua käsittelemään.

Nuoresta voi tulla elämän kriisihetkellä tukihenkilö joko vanhemmalle tai pikkusisaruksille.

Osa nuorista kuvaa vanhemmuuden hetkellistä katoamista eron jälkeen. Se voi vaatia nuorelta nopeaa aikuistumista, omien tunteiden sivuuttamista ja liiallista vastuunkantoa. Keskustelu eron liittyvistä asioista ja tunteista on eri asia kuin suodattamaton tunteiden purku.

Äiti kertoi mulle jo ennen isää, että aikoo ottaa eron. Mua vähän säählitti.

Voinko vaan sanoa, etten halua kuunnella?

Me oltiin enemmän kämppekavereita kuin äiti ja tytär. Siinä sivussa suoritin yläasteen loppuun ja hoidin pienempää sisarusta niin hyvin kuin jaksoin ja kykenin.

Elin käytännössä vuoden ilman äitiä.

Parisuhteessa rakkaus voi loppua, mutta lapsen ja vanhemman välinen rakkaus ei katkea parisuhteen päättymiseen. Nuoret tuntevat yleensä lojaalisuutta molempia vanhempiaan kohtaan. Nuoret myös usein näkevät itsessään piirteitä molemmista vanhemmistaan. Toisen haukkuminen voi monen nuoren mielestä vaikuttaa myös itsetuntoon kielteisesti ja pitkällä aikavälillä.

Parisuhteessa tapahtuneet ikävät asiat eivät välttämättä vaikuta lapsen ja vanhemman väliseen suhteeseen. On tärkeää erottaa parisuhteeseen ja vanhemmuuteen liittyvät asiat toisistaan.

Oon sanonut, et ne on teidän riitoja, ei mun. Mä en niihin puutu.

”Miten jaksaa sellaisen vanhemman kanssa, joka on vielä viidenkin vuoden jälkeen katkera erosta ja puhuu siitä edelleen koko ajan?”

”Hae itsellesi tukea. Älä katkeroidu!”

Nuoret miettivät usein vanhempiensa jaksamista eron hetkellä ja sen jälkeen. Nuoren oma suru voi jäädä jalkoihin, kun aikuiset ovat omista tunnemyrskyissään. Ero, johon sisältyy paljon huolta ja stressiä, vaikeuttaa arjessa jaksamista ja elämästä nauttimista.

Olet oikeutettu osoittamaan tunteesi, mutta mielialasi heijastuu lapsiin.

Omasta kokemuksesta voin kertoa, että huoli vanhemmista kasvaa ja tuntuu että pää hajoaa. Huomatkaa nämä!

Tunsin olevani yksin, ketään ei tuntunut kiinnostavan, miten mulla menee. En puhunut asioistani, keskityin vain siihen, miten olla mahdollisimman hyvä tytär ja oppilas.

Vanhempia pitää kannustaa tukemaan nuorta enemmän!

Eikö niille vanhemmille pitäisi tarjota ensin apua?

Jos vanhempi on masentunut, mutta ei puhu mitään, on enemmän huolissaan. Joutuu arvailee ja ehkä alkaa syyttää itseään.

Mulle se aiheutti hankalaa keskittymistä koulussa.

Elämästä voi tulla suorittamista.

Tunnen jotenkin ulkopuolisuutta kaverien kesken, enkä jaksata tavallista hengailua. On niin paljon kaikkea mielessä.

Nuoren taakkaa helpottaa usein tieto siitä, että vanhemmalla on joku, jolle puhua eron herättämistä tunteista. Vanhempi jaksaa olla nuoren elämässä myönteisellä tavalla läsnä, kun saa tukea itselleen. Esimerkki rohkaisee myös nuorta avun hakemiseen hankalassa elämäntilanteessa.

Katkeroituminen näkyy nuorten mukaan monella tavalla esimerkiksi äänensävyssä, jolla toisesta puhutaan tai tenttaavina kysymyksinä ja syyllistämisenä toisen luota tultaessa. Myös elämän tärkeät juhlapäivät aiheuttavat stressiä monelle nuorelle, joiden vanhemmat eivät ole käsitelleet eroa loppuun asti. Pystyvätkö vanhemmat tapaamaan asiallisesti rippi-, yo- ja ehkä joskus omien hääjuhlien yhteydessä?

Isä tuli kirkkoon muttei äitin luokse jossa juhlat järjestettiin. Jännitin ihan kauheesti kun tulin kirkosta et näkeekö äiti ja isä toisensa

Jos toisella vanhemmalla on uusi kumppani, siitä ei pidä olla katkera ja siitä pitää pystyä puhumaan.

Nuorten mielestä vanhempien kohtaamisten ja yhteydenpidon tulisi olla luonnollinen asia lapsen asioissa myös eron jälkeen. Eihän vanhemmuus pääty siihen!

Et vanhemmat tekis alun perin niin että on normaalia nähdä joskus toista.

Mua pelottaa et vanhemmat näkee toisensa jossain. Jos vaikkakin isän auto on kaupan pihalla ni pelkään kauheesti et me kohdataan jos oon äitin kanssa.

”Mun rippijuhlat oli surkein juhla ikinä. Äiti ja isä tapas siellä varmaan ekan kerran eron jälkeen ja isä näki isäpuolen. Se oli tosi ahdistavaa.”

”Anna reagoida vapaasti. Tunteita saa näyttää!”

Nuoret toivovat, että vanhempien erosta voisi halutessaan puhua puolueettomalle ja luotettavalle taholle.

Erosta pitää puhua, mutta ei koko aikaa.

Et vois puhua miltä itsestä tuntuu ilman et joutuu miettiä loukkaantuuko joku.

Purkaa ajatuksia ja tunteita jollekin luotettavalle henkilölle. Ehkä perheen ulkopuoliselle.

Nuorelle tulee tarjota apua vaikka hän pyydäkään sitä koska monet patovat tunteitaan!

Kotoiset olot ja yksi ystävällinen aikuinen.

Nuoret myös toivovat, että heiltä kysytään, milaista apua he toivovat. Nuorten mielestä pakottaa ei voi. Nuoret myös kertovat aistivansa, onko aikuinen aidosti kiinnostunut nuoren asioista.

Kuunnellaan nuoria oikeesti. Mahtavaa että nuoret itse voivat vaikuttaa myös toimintaan!

Yksilöllisyys pitäis ottaa huomioon!

Olla rento eikä mikään stereotyyppinen sossutäti.

Eihän ketään voi väkisin kuskata psykologille.

Kyl sen vaan huomaa kuunteleeko oikeesti vai yrittääkö tietää.

Sellainen tehdasmaisuus pitäis unohtaa!

Ajan kanssa monet tunteet muuttavat muotoaan. Koko elämän ei tarvitse pyöriä eron ympärillä.

Aikuisten tulisi myös muistaa, että elämään ilman eroakin kuuluu huolia.

Kaikkia ongelmia ei pidä laittaa eron syyksi!

Erosta on auttanut selviytymään pääasiallisesti aika.

Asioihin tottuu ja sopeutuu, mutta se voi viedä aikaa.

Joskus apua on vaikea ottaa vastaan. Silti kannattaa tarjota. Se jää mieleen. Nuoren voi olla vaikea ottaa asia puheeksi. Puhumisen merkityksen voi ymmärtää myöhemmin.

Emme käsitelleet tilannetta juuri ollenkaan, vaan siirryimme lähes saman tien takaisin arkeen. Ymmärrän, että tilanne on ollut vanhemmilleni yhtä lailla uusi asia kuin meillekin, mutta olisin kuitenkin toivonut enemmän ymmärrystä meitä kohtaan.

Jos mä olisin puhunut ajoissa, enkä vaan koittanut sinnitellä yksin?

Taisin haukkua sitä huonoksi äidiksi, mitä nyt raivonvaltaiselta itkultani sain sanottua. Mutta se kannatti. Äiti tosiaan lopetti teininä elämisen, ja alkoi taas olla mun äiti.

Riitaisissa erotilanteissa osallisuus ja puhuminen voi olla ainoastaan ahdistavaa. Pahimmillaan joutuu olemaan tiedon tuottajia ja viestinviejä vanhemmille ja viranomaisille.

Se kirjotti koko ajan ja mä vaan mietin et mihin ne tulee ja miten niitä käytetään.

**”Joskus on niin vaikeita hetkiä,
että sanoja tunteille ei löydy.
Silloin pelkkä vilpityn läsnäolo
tuntuu helpottavalta.”**

”Olet oikeutettu osoittamaan tunteesi, mutta mielialasi heijastuu lapsiin.”

”Ero herättää pohtimaan omia tulevia suhteita”

Vanhempien ero voi vaikuttaa nuoren ajatuksiin omasta tulevaisuudesta ja ihmissuhteista. Vaikka vanhempien erosta olisi jo aikaa, alkaa nuori usein pohtia sitä jollain tapaa uudelleen siinä vaiheessa, kun aloittaa seurustelun. Nuoret kertovat, että jos on kokenut paljon menetyksiä ja riitaisen eron, voi olla vaikea luottaa toisiin ihmisiin ja uskoa kestävään rakkauteen. Nuoret kuvaavat sitä, miten suojaavat itseään pettymyksiltä. Samalla voi estää itseltään onnen.

Mä ennustan et mitä kaikkee voi pahimmassa tapauksessatapahtua enkä uskalla aloittaa mitään.

Mun on vaikeeta luottaa kehenkään. En ole nähnyt ikuista rakkautta. Koskaan.

Avioero on kai vaan osa nykypäivää.

Ärsyttää! Miksi mennä naimisiin ja luvata olla aina yhdessä ja kuitenkin erotaan!

Vanhempien eroon liittyviä asioita käsittelemällä voi tehdä myös toisenlaisia valintoja.

Kannattaa ajatella ja mettiä eron syitä, jotta voi itse toimia tulevaisuudessa paremmin.

Mä päätin etten tee samoja virheitä koskaan.

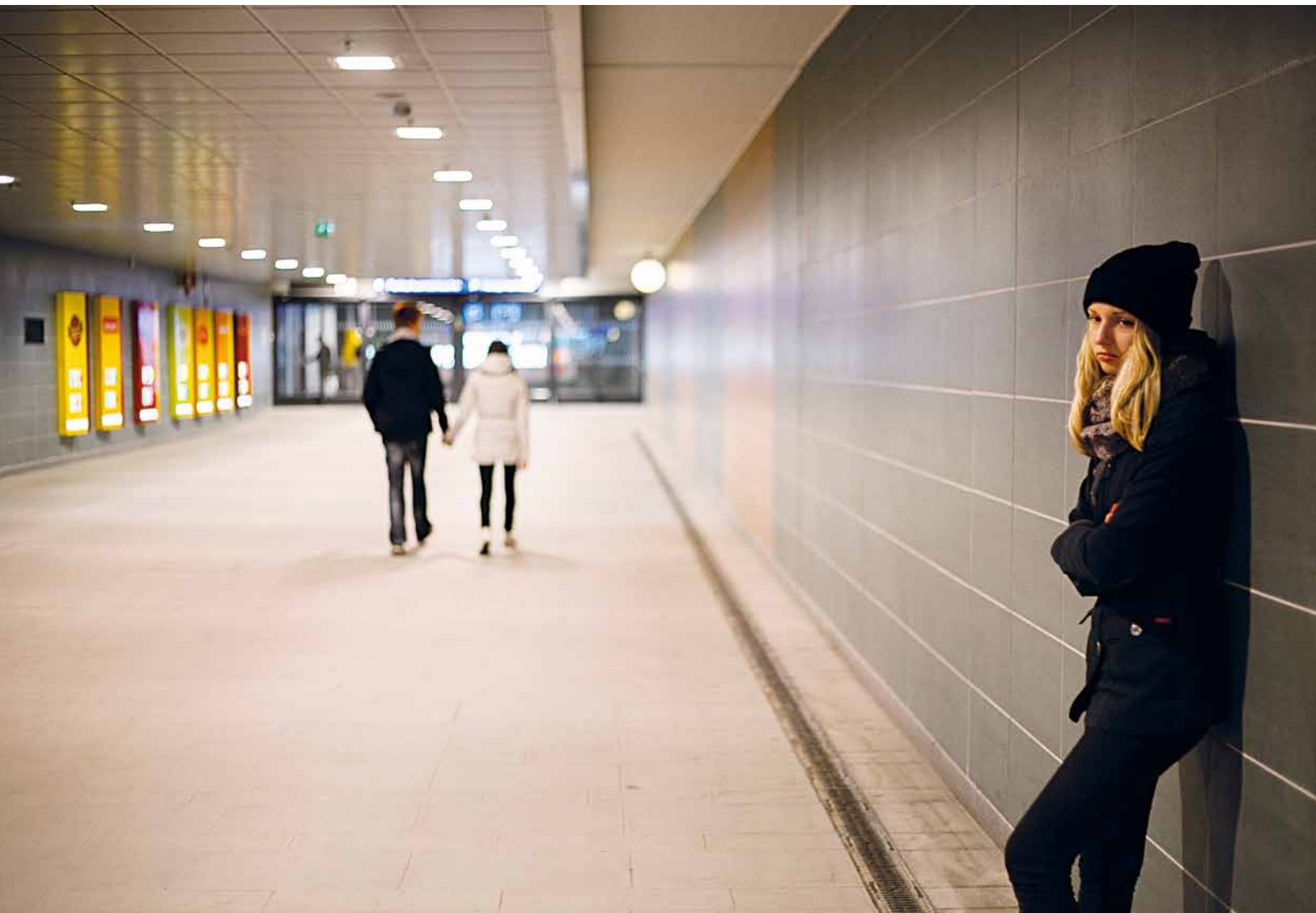
Sitä kai miettii enemmän kenen kanssa kannattaa perhettä perustaa.

Yrittää uskoa vielä tosirakkauteen ja että löytää itselleen kumppanin, jonka kanssa haluaa olla aina yhdessä.

Parisuhteen päättäminenkin on taito, jota saattaa elämässä tarvita. Millaisen mallin aikuisina annamme nuorille?

Onneksi yleensä vanhemmat eroavat sovussa. Muuten se on tosi rankkaa.

”Miksi luvataan rakastaa ikuisesti ja silti erotaan?”

”Vaali nuorelle tärkeitä asioita”

Eroon liittyviä ratkaisuja tehdessään, vanhempien on tärkeä miettiä yhdessä, miten nuorelle tärkeät asiat voisivat säilyä. Ystävien, harrastusten ja mielekkään tekemisen merkitystä ei nuorten mielestä voi ohittaa. Tutut harrastukset, koulu ja kaverit tukevat myös kokemusta siitä, että on edelleen osa jotakin, vaikka perhesuhteissa tapahtuu isoja muutoksia. Kavereiden kanssa ollessa ikävät tunteet voi myös hetkeksi laittaa taka-alalle.

Kun kaverit ja läheiset on läsnä, on hyvä olla.

Et säilyy kokemus ilosta, yhteenkuuluvuudesta ja hyväksynnästä.

Olen kokenut vanhempien hankalan eron ja voin kertoa että ystävien tuki on auttanut vaikeissa tilanteissa kovasti.

Kannustus jatkamaan harrastuksia ja koulua normaalisti.

Nuoret ovat tapaamisissa ja kirjallisissa vastauksissa pohtineet myös erilaisia tapaamis- ja asumiskuvioita. Nuoren suhde vanhempiin ennen eroa vaikuttaa osaltaan nuoren toiveisiin. Toimivaan vuoroviikkoasumiseen liittyy nuorten mielestä vanhempien hyvä yhteistyö ja vanhemmilta saatu tuki. On myös helpompi jos vanhemmat asuvat lähekkäin.

Pomppiminen kahden kodin välillä oli mun mielestä tosi rankkaa.

Tulee syyllinen olo kun joutuu miettimään, miten paljon on missäkin ja näkeekö yhtä paljon.

Vanhempien pitäis olla valmiita viemään tavaroita paikasta toiseen ja kuskaamaan ja auttamaan nuorta, koska se on tosi raskasta ja huono jos ei oo. Vanhempien pitäis olla valmiita tekemään paljon töitä sen eteen, et se olis lapselle mahdollisimman helppoa. (vuoroviikkoasumisesta)

Suurin osa nuorista kokee tärkeäksi yhteyden säilymisen molempiin. Moni toivoo, että vanhemmat tukevat nuorta yhteydenpidon säilymisessä ja osoittavat, että erosta huolimatta haluavat viettää aikaa nuoren kanssa.

On tärkeää että isä maksaa bussiliput, vaikka se maksaa paljon. Että saisi nähdä meidät.

On tärkeää et saa tehdä kivoja asioita yhdessä vanhempien kanssa.

Isä raahaa mut väkisin joka vuosi edelleen Lappiin. Se on silti ihan kivaa.

Vanhemmilta on nuorten mielestä hyvä löytyä myös joustoa ja ymmärrystä tapaamisten järjestämisessä. Jos vanhemmat esimerkiksi asuvat eri kaupungeissa, voi harmittaa, että ei näe hetkeen kavereita.

Tulee huono omatunto, jos en nää molempia yhtä usein, mut täällä on kaikki kaverit, tapahtumat ja harrastukset

Iskä suuttu ku ei käyty niin paljon. Mä yritin käydä kuitenkin. Mä olin menossa, mut se oli vienyt kaikki meidän tavarat pois ja sano et pakkaa loput ite kun ette halua täällä käydä.

**”Et säilyy kokemus ilosta,
yhteenkuuluvuudesta ja
hyväksynnästä”**

”Vaikka kaikki olisi huonosti, on toivoa onnellisesta elämästä!”

Toivon ylläpitäminen auttaa nuorten mielestä selviämään vaikeista elämänvaiheista kuten vanhempien erosta.

Vaikeista ajoista voi selviytyä, vaikka se tuntuu mahdottomalta. Voi tuntua siltä, että ei halua näyttää tunteitaan kenellekään ja haluaa ”suoriutua” elämästä. Tunteita saa näyttää.

Usko siihen, että itseä odottaa parempi tulevaisuus.

Positiivisten asioiden ajattelu auttoi mua.

Myös vanhemmat voivat vaalia toivon tunnetta ja vahvistaa ajatusta, että asioista selvitään yhdessä, vaikka kaikilla olisi juuri nyt paha olla.

Jos nuori menettää eron seurauksena elämänhaluaan ja -iltaan pitkäksi aikaa, on tärkeää hakea ammattiapua.

Toivottomuuden tunne saattaa nuorten mukaan olla myös tuesta kieltäytymisen taustalla:

”aattelee et ei mikään kuitenkaan auta”.

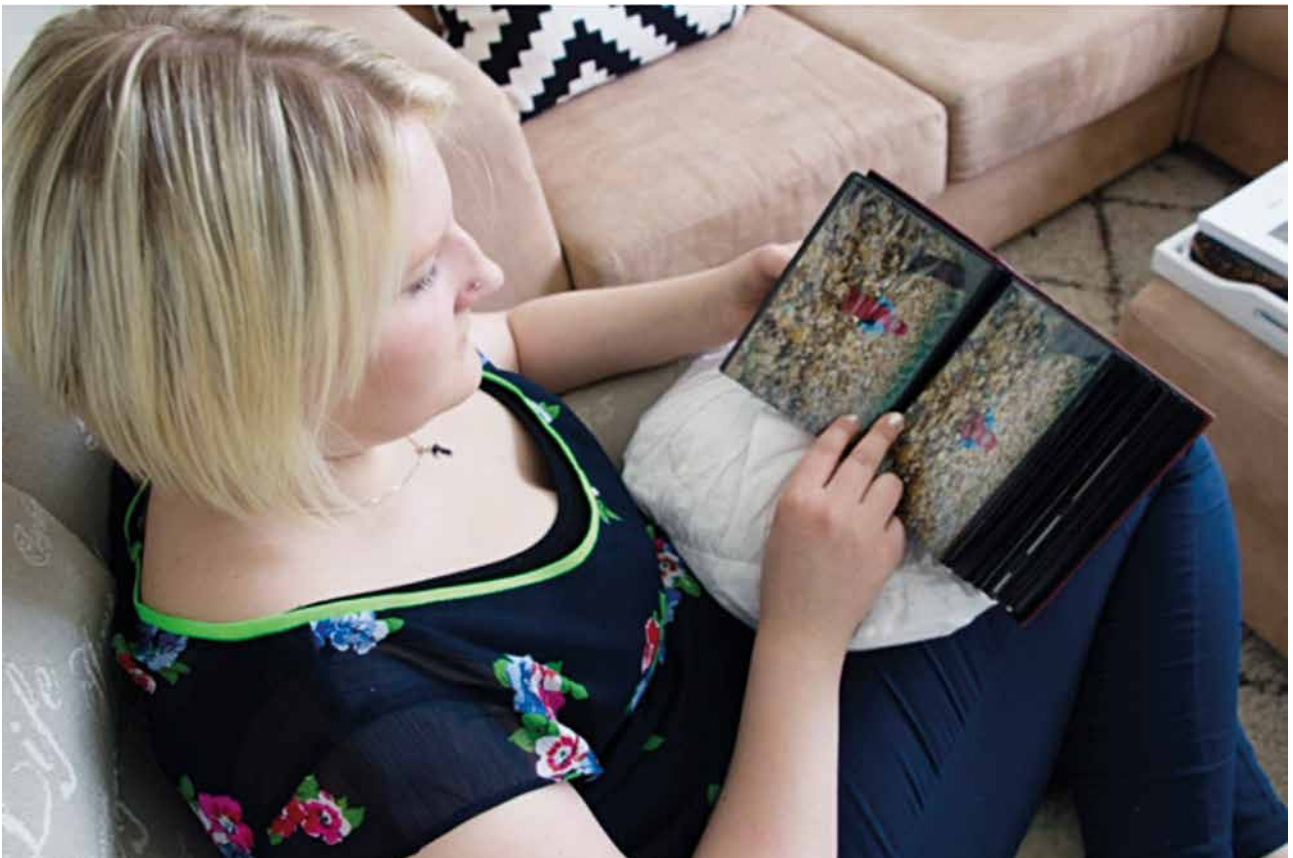
Parhaimmillaan ero voi helpottaa kaikkien elämää ja antaa kokemuksen, että vaikeistakin asioista voi selviytyä. Kun aikaa erosta on kulu-
nut, mennyttä elämää voi muistella monesta eri näkökulmista. Joskus ero on vanhemmalle niin kipeä kokemus, että hän yrittää poistaa kaikki perheen yhteiset muistot.

Äiti poisti albumista kaikki isän kuvat.

Mukavatkaan muistot eivät häviä eron seurauksena, vaikka niiden muistelu voi alkuun tehdä kipeää.

Aluks voi olla parempi ettei mieti perheen entisiä kivoja tekemisiä esim. lomamatkoja.

Monitapaamani nuori kuvaa myös sitä, miten ajatukset suhteessa vanhempiin ja perhe-elämään muuttuvat aikuisuuden kynnyksellä. Mustan ja valkoisen sijaan alkaa näkyä harmaan eri sävyjä.

**”Äidillä oli oma tarina,
isällä oma. Mun mielestä lapsi
ei voi olla sovittelijana
siinä niiden välillä.”**

”Toimiva parisuhde on arkisia tekoja ja yhteisiä juttuja”

*et olis onnellnen
luottamusta
yhdessäoloa
yhteiset jutut ja inside-läpät
ei toimi, jos ei oo oma ittensä
semmonen suhde, josta muut on kateellisia
huolenpitoa
kertoo toisillensa asioistaan
turvallinen olo
enemmän oikeus kuin velvollisuus
pystyy heittää toisesta läppää,
eikä se loukkaannu
söpöjä kynttiläjuttuja*

*toista pitää arvostaa
omaa tilaa
ei liian ällöä
järjestää aikaa toisella
pitää kuunnella toista
ei ainoa asia elämässä
Riitely on hyvästä, ei pahasta. Riitely puhdistaa.
Parisuhteessa ei aina voi olla hauskaa.
Tuntuu kivalta ja pystyy puhuu kaikesta.
Viihtyy ja on mukavaa.
Voi nauraa toisilleen
Sen tuntee!*

Ero-opas nuorilta vanhemmille on syntynyt MLL Tampereen osaston Lapsi ja ero -hankkeen (RAY 2012-2014) nuorisotyön tuloksena. Ajatus oppaan tekemisestä lähti nuorista itsestään. Nuorten mielestä vanhempien käytöksellä ja toiminnalla eron hetkellä ja sen jälkeen on suuri merkitys erosta selviytymisen kannalta. Opas sisältää nuorten autenttisia kokemuksia ja viestejä aikuisille sekä nuorten ideoimia ja ottamia valokuvia teemalla vanhempien ero.

Opas on suunnattu erityisesti eroa pohtiville ja eronneille vanhemmille sekä aikuisille ammattilaisille, jotka kohtaavat työssään vanhempiensa eron kokeneita nuoria. Myös nuori voi löytää oppaasta vertaiskokemuksia. Päätäjille opas tarjoaa tietoa nuorten kokemuksista ja halusta osallistua, vaikuttaa ja olla mukana kehittämässä palveluita.

MLL Tampereen osasto ry:n yhteystiedot

Laivapuiston perhetalo
Tiiliruukinkatu 1
33200 Tampere

p. (03) 2130721
laivapuistonperhetalo(at)mll-tre.fi
<http://tampere.mll.fi>

Nuorten ero-opas vanhemmille löytyy myös MLL Tampereen osaston nettisivuilta PDF-muodossa.

Lapsi ja ero -hankkeen (2012-2014) loppuraportti julkaistaan myös MLL Tampereen osaston nettisivuilla. Loppuraportissa lisää hankkeen käynnistämistä palveluista ja tuottamasta tiedosta, myös nuorisotyön osalta.

MANNERHEIMIN
LASTENSUOJELULIITON
Tampereen osasto

